

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Merceura si Sambat'a.

Prețulu

pentru Sibiiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, nățional-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiiu.

Nr. 60.

— Sibiiu, Sambata 25/6 Augustu. —

1881.

Desteptarea simtiului nationale. Limb'a materna. Strainismulu.

Cestiuni prea bine bine cunoscute, ne va dice cineva. Noi tînemu din contra, că tôte trele mai sunt inca totu puçinu cunoscute, si pe unde s'ar parea că ele totu au strabatutu, sunt mare parte reu intielese.

Eră unu tîmpu, chiaru si pâna in dilele lui Alexandru Joanu, inca si in anii de antai ai domniei lui Carolu, pre candu tocma si in capital'a Rom'aniei curgeau dispute fôrte ferbinti asupra terminiloru natiune si nationalitate. Scól'a cosmopolitiloru prinsese radecini in ceiurile superiori ale societatiei si la cătiva professori, cari o adusesera dela Paris, pâna ce le-a datu de capu si francesiloru. Una alta scóla, a patriotiloru, nu voiá se scia de cultivarea nationalitatii si a limbei, ci numai de patriotismu, de sentimente patriotice. Acestei scóle ii deschise ochii pe diumetate cestiunea Stroussberg si pe alta diumetate, cestiunea jidoviloru. Dara se nu créda nimeni, că toti romanii din Romani'a aru fi vindecati de vechi'a loru bóla cosmopolita, defnita totu prin ei cu espressionea: Omu si omu. Pe aceia ii va vindeca sap'a si lopat'a, sau in casulu celu mai bunu fόμεa si golatarea, dupace strainii le voru lua de inaintea nasului loru tôte midiolócele de viétia. Cu tôte acestea ide'a nationalitatii s'a clarificatu fôrte multu si propagand'a sa facu in cei diece ani din urma pasi gigantici, éra pe unde nu petrunde, se sciti că pe acolo a datu sau preste sange amestecatu, corcitu, sau de vreo educatiune straina, aplicata la individi si la familii întregi, din anii prunciei. Din cause de acestea afla si „Romanulu“ de lipsa, că se strige la urechile patriotiloru corciti asia, precum inainte numai cu 15 ani nu ar fi strigatu nici densulu.

„Struggle for existence“, lupta pentru viétia (existentia). Sub acestu titlu englesu inprumutatu dela Darwin publicase „Romanulu“ din 4/16 Juliu unu articlu primu. In nexu cu acelu articlu venitu fôrte la tîmpu, ar fi se citimu pe celu din Nr. dela 18/30 Juliu, in care dupace permite câteva idei generali, continua si dice:

„Ne amu invetiatu prea multu se asteptamu totu dela Statu.

Sunt ramuri ale vietiei sociale, asupra caroru Statulu nu are si nu trebuie se aiba iniuriri. Acolo initiativ'a privata a cetatiénului jóca unu rolul mai insemnatu.

Pe acestu terenu este datori'a fiacarui bunu romanu de a destepta simtiulu nationalu din tôte poterile sale.

Acésta parte a cestiunii este de o mare insemnatate si are trebuintia de lungi desvoltari. Nu vomu atinge-o astadi de cătu in trecatu, aratandu numai punctele principale, asupra caroru atentiunea opiniunii publice ar trebui se fia atrasa.

Punctulu de capetenie este limb'a nationala.

Este cunoscutu, că in unele clase ale societatiei nóstre limb'a nationala este cu totul negligéta.

Chiaru in intimitate, in relatiunile dintre parinti si copii se intrebuintiedia limbi straine. Ar fi tîmpu că se se curme acestu reu simtitoru. Ar trebui se ne silimu a nu vorbi intre noi de cătu limb'a materna.

Copii nostrii se nu audia sunandu la urechi'a loru, de cătu dulcile accente ale frumósei limbi romanesci.

Totu asia se procedemu si cu literatur'a nóstra nationala, pentru care o parté din societatea nóstra arata unu indiferentismu culpabilu. Rare ori vedemu pe mas'a tineriloru nostrii de ambe sexe unu volumu alu unui autoru romanescu, ci din contra, romantiele cele mai próste, ce dilnicu aparau in strainetate, sunt cetite cu aviditate.

Totu asia se intempla cu music'a si cu tôte artele nóstre nationale nascénde. Ele sunt privite cu despretiu.

Teatrulu nationalu, acésta scóla a poporului, este despretiuita. Veri o trupa straina de alu patruelea ordinu este preferita teatrului nationalu.

Cei mai multi din noi, fiindu-că amu fostu in Vien'a séu in Paris si am auditu totu ce este mai bunu cá musica séu cá teatru, credemu că suntemu in dreptu se ceremu dela artistii nostri totu aceeași perfectiune, uitandu că fâra incuragiare teatrulu nationalu nu se póte formá.

Totu asia facemu si cu industri'a nationala. Unde vedi unu romanu din class'a culta a socie-

tatii cumparandu cisme dela unu cismariu romanu, palarie dela unu palarieru romanu, haine dela unu croitoru romanu etc.

De siguru că produsele straine sunt inca mai perfecte de cătu ale nóstre; dara este de datori'a nóstra de a include ochii asupra miceloru defectuositati ale tinerei nóstre industrii, spre a o protege si a o alimenta.

Damele nóstre nu purtau pâna deunadi costumulu nationalu, cu tôte că stă atátu de bine romanceloru. Gratiós'a nóstra Regina a datu esemplulu incuragiarii industrii nationale, luandu initiativ'a de a purta cu mandrie costumulu romanescu.

Vomu atinge in fine si unu altu punctu, care are insemnatatea sa.

Fiacare véra vedemu orasiele nóstre pustiindu-se prin plecarea a mii de familii romane, care aduna totu anulu sume de bani, spre a se duce se le cheltuiésca la bai in strainetate.

Acésta moda face că milióne se mérga in strainatate, candu o mare parte din acesti bani ar potea se remana in tíera si se profíte baile nóstre nationale.

Analisele chimice facute unui insemnatu numeru de ape minerale din tíera dovedescu, că ele contínu totu atâtea, daca nu mai multe parti minerale de cătu apele ce le cauta multi in strainatate. Muntii nostrii sunt frumosi si presinta cele mai incantátore vederi, cari se potu compará cu cele ale Elvetiei.

In adeveru nu se gasesce la baile nóstre bunulu traiu ce'lu oferu baile straine.

Dara pentru ce? Pentru că nu ne damu ostenáda de ale incuragia mergéndo cătiva ani se le frecuentamu, chiaru cu risculu de a nu avea totu luxulu europénu la dispositi'a nóstra.

Pentru tôte aceste trebuie puçinu patriotismu. Devine necesariu se ne inpunemu jertfe pentru a intari individualitatea nóstra nationala.

Positiunea nóstra geografica ne silesce a esagera chiaru acésta desvoltare a simtiului nationalu.

Pe langa patriotismulu celu mare care se aréta in momente mari si solemne ale vietiei unui poporu,

Foisiór'a „Observatoriului“.

La a. 1784 si la a. 1849.

Si tacuisses Philosophus mansisses.

VI.

O marturisire stórsa cu sul'a in cóste.

(Urmare.)

Intr'aceea de pe tôte dealurile se audiá tob'a resunându „retragerea“.

Am inceputu a resufá mai usioru.

Atunci a fostu, cându senatorulu Gelei a intratu la noi, si a disu că Hatvani vrea se duca cu sine pe toti cetatiénii, dar noi se nu mergemu, că-ci de vomu esf' la otaru, pe toti ne inușca.

Abia asteptámu se inseredie, sau se fuga ungorii si se scapamu astufeliu, sau se o luamu noi prin fundulu gradinei prin cinterimu cătra taber'a romána; cându de odata intra unu oficeru de honvedi, care apoi in urma ne-a redicatu si ne-a dusu, precum am scrisu in partea I.

Serman'a mama, cându parasiramu cas'a, nu scía ce se duca cu sine: aceste sunt — dise ea — suveniru dela parinti; aceste sunt pretiósele si inelele mele; aici e argintari'a; luati cu voi rufe de schimbatu, ceva de mánacatu, pe acolo nu sunt crisme; Vai de mine! omoriti-me, dar eu nu me ducu, cum se'mi parasescu eu aici tóta averea mea?

— „Grabiti-ve“, se resti oficerulu.

— „Pentru Ddieu! cum se'mi lasu cas'a incarcata, si se pornescu, par' că pornimu a cersí“.

— „Mama draga! dar n'audisi ce dise senatorulu Gelei: cându vomu ajunge la otaru ne voru inușcá pe toti; ce folosu vomu avea de cele luate cu noi; sau le voru rapá ei, sau se voru prapadi aici, pentru noi e totu atáta. — Suveniru, pretióse, auru si argintu, tôte voru remanea de noi; lumea va vorbí, unu tîmpu, că

aici a traitu odata o familia onesta, apoi tôte voru fi uitate.“

— „Bine dici tu“, dise biét'a mama cu resignatiune, apoi porni inainte.

Cându amu ajunsu la podu, unde, precum am deșcrisu in partea I, Románii au navalitu asupra ungoriloru si i-au sdrobotu, plouá, éra intunerecu, nu ne vedeamu unii pe altii.

In momentul cându Hatvani a disu cătra ungorii: „acuma se se mântue fiesce-care, cum va potea, eu nu ve pociu mântui“, pe unu momentu, au amutitu cu totii, de gróza. Femeile si copiii, — cari se retraseru pe sub podu, că se póta trece tunurile si calaretii, se nu'i sdrobésca — au inceputu se sbiere dupa barbati si dupa parinti. Am auditu mai multe voci barbatesci strigându: „noi mergemu cu taber'a magiara, pe noi Románii ne aru omori; dar femeile si copiii se mérga in bisericele románescisila Siulutiesci; numai acolo poteti scapá de mórte.“

Ungorii căti au potutu scapá cu Hatvani, s'au dusu cătra Ungari'a. Femeile si copiii s'au intorsu indereptu in orasiu. Cându am sositu eu acasa, odaile nóstre erau pline de femei si copii, nemti si ungori.

Intr'aceea lancierii románi navaleau de tôte partile in orasiu; in scurtu tîmpu s'au implutu si odaile nóstre de lancieri; ómeni necunoscuti, cari voiau se omóre pe acei nefericiti, cari si-au cautatu scaparea la noi. Abia i-am potutu scapá.

Sosindu unu trimisu alu Janului, unu románu armatu, cu scopu se ne apere cas'a, am incuiatu usile lasându cas'a in grija servitoriloru si cu deosebire in grija trimisului, care ne dise: me punu in usi'a pivnitiei, că-ci la beutura voru nisuf' mai ánteu; dar pâna-ce eu traiescu, aici n'o se intre nime. Am luat femeile si copiii intre noi se'i ducemu in biserica, unde tat'a éra epítropu.

Esindu pe coridoru, unu strigatu de gróza a esitu din gur'a femeiloru si copiiloru. — Unu vecinu nefericitu smintitu de minte, Vida Samu, trecea fâra grija pe din

aintea trepteloru; unu lancieru tocma atunci ilu lovise in capu, si bietulu a cadíutu mortu la pamentu. Cu pasi repedi au coboritu femeile si copiii treptele; intr' unu tîmpu, unu strigatu de spaima si gróza au eruptu a dóu'a óra. Ne uitamu intr'acolo: inaintea trepteloru zacea pe spate plinu de sânge si mortu, directorulu de politia Dioszegi si preotulu reformatu Benkó. Ambii ómeni onesti si betráni; celu din urma unu omu slabutiu, preste 70 de ani, albu cá zapad'a, omu de o blândétia femeiesca. Nefericiti, au fostu ajunsu si omoriti in curtea nóstra.

Cându amu trecut pe lângu ei, si dómnele loru si-au recunoscutu barbatii morti, au fostu o scena inffiorátore . . .

Amu parasitu cu graba acelu locu; mam'a mea si fratii mei cu o parte din caravana au luat-o inainte; eu si tat'a cu alta caravana amu mersu in urma.

Orasiulu ardea, tîpete si vaiete inffiorátore, pușcaturi si strigari de prin curti si din gradini se audiau, unde Románii cu remasitiile ungoriloru inarmati se mai luptau.

Ajunsu in strada, amu intalnitu vre-o 7—8 lancieri si pușcasi. Daca cumva nu am uitatu, că-ci sunt 32 de ani de atunci, — érá judele ori gornieulu Priponu din Carpenisiu, care ne-a graitu: „domniloru — dise elu, luându'si tiundr'a (sumanu, zeche), si atárnându-o tatalui meu dupa gátu, — asemenea mi-a datu si mie unu altu tieranu, tiundr'a sa. — Luati-ve ceva semnu, că se ve cunosca ómenii că sunteti Románi, altucum v'ati potea primejdui. Se ferésca Ddieu! slabe lucruri se intempla adi; au apucatu ómenii se intre prin pivnitie, s'au inbetatu, nu mai asculta de nime. Avemu aspre porunci, cá pe ómeni nearmati, femei si copii se'i crutiamu; dar se vedeti domniloru, că intre atátea mii de ómeni sunt si misiei; érá se sara si la noi, daca le diseram se nu intre in curtea cu grajdurile a Siulutiului celui betránu, că-ci acelea sunt ale unui dnu de románu“.

Carpenisienii o luara in josu, érá noi in susu cătra biserica. Cându amu ajunsu inaintea pórtii dela grajdurile lui Siuluti Simionu, unde avea elu vre-o 8—10

elu trebuie se practice si acelu patriotismu mai micu, ce se manifestá intr'o suma de ocaziuni, dara care are o mare insemnatate, cá-ci intretine acelu focu sacru, din care in momentele grave inbucnesce flacar'a viue si curata a adeveratei iubiri de patria.

O natiune care are credintia in sine, trebuie se aréte prin fapte mici cá este capabila se faca si fapte mari!

Din lucrarile Comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Din „Transilvani'a“ cá organu alu Asociatiunii, Nrii 15—16 publicati in trei cóle, se si afla in manile membriloru sei. Redactiunea nu este auctorisata a mai publica vreunu altu Nr. pâna in Septembrie, de si materialu de publicatu s'ar afla in abundantia. De alta parte, cu apropiarea adunarei generale din 27—28 Augustu in nexu cu celelalte solemnitati, publiculu se va interesa firesce, cá spre orientarea sa in viitóri'a adunare, se afle câte ceva mai inainte din lucrarile comitetului, carele in anulu acesta avù a se sbuciuma multu, precum abia se va fi mai intemplat de doue trei ori in acesti 20 de ani trecuti dela infiintarea sa. Pe langa cea mai frumoasa armonia ce a domnit in sinulu seu, avù se intempine din afara unele greutati cu totulu neasteptate, precum se póte cunosce din actele respective.

Din lucrarile mai próspete ale comitetului ceruramu voia cá se publicamu unele pertractate in siedinti'a sa dela 19 Iuliu a. c., dupa care voru mai urma si altele. In sensulu statuteloru trebuie se se tina numai câte una siedintia pe luna; dara actele ce intra si alte inpregiurari ceru uniori si siedintie estraordinarie, precum s'a si intemplat.

In procesulu verbale din 19 Iuliu aflamu intre alte afaceri, urmatóriele. La Nrii:

151. Directiunea despartimentului Nr. VIII dela Alba-Julia submitte pe langa comitiva din 21 Maiu procesulu verbale alu adunarei generale tinute in A.-Juli'a la 29 Mart., insoçitu si de unu apelu caldurosu, indreptatu cátra agentii din comune, spre indemnù cá ómeni se ia parte la espositiune. Din procesulu verbale se cunosce, cá subcomitetulu a tinutu dela ultim'a adunare generala siepte siedintie, cá inse agentii din comune nici mai inainte, nici in timpulu acela n'au facutu nimicu, de aceea s'a si decisu a se denumi altii.

Din raportulu comisiunii esmisse cá se inseria membrii noi se vede, cá s'au inscrisu doi ordinari si 19 ajutatori, apoi dela toti, s'a incassatu sum'a de 42 fl.

Pentru espositiune s'a infiintatu comitetu de 4 membrii sub presidiulu dlui protopopu Alexandru Tordosianu.

Cu colect'a pentru monumentulu lui Andreiu Muresianu s'a insarcinatu insusi subcomitetulu.

— Taxele de v. a. fl. 42 s'au transpusu la cassa impreuna cu list'a membriloru.

Membriloru noi ordinari se li se tramita fói'a asociatiunii regulatu, cum si diplomele prin direc-

cai, éta navalescu afara vre-o 10 lancheri beti, pe cari luându'i servitorii cu furci de feru si amuñdu vre-o patru zavodi sdraveni asupra loru, ii alungara. — Din nefericire au datu preste noi. Indata se aieptara asupra femeiloru, smulgându-le urechile cá se le scóta cerceii.

— Indereptu! Ce faceti blastematiloru — le strigaramu noi.

— „Veti vedea voi indata, ce facemu“, — se restira ei.

In acelu momentu, o fetitia dragalasia cá de 7—8 ani, veni inaintea mea, si frângându'si mânila dise: „badicule! dar tat'a ne-a spusu cá si DV. sunteti Români, se fugimu la dvóstra, cá-ci dvóstra ne veti scapá de mórté; nu lasati se omóre pe biét'a mama“.

Am simtitu cá ánim'a mi se stringe, capulu imi ametiá, si pamentulu se pareá cá se misca sub petiórele mele. Ar fi trebuitu se fia cineva unu indianu selbatecu, cá se nu se simtia miscatu la acele cuvinte; si eu nu le poteam ajutá.

Antai'a óra in viétia, m'am simtitu vatematu si insultatu in demnitatea mea de „omu“ si de „románu“. M'asi fi prefacutu bucuros intr'unu demonu, numai se'i pociu sdrobi pe acei misiei!

Noi amu tacutu.

Femeile ne-au intielesu; ele au vedutu imposibilitatea de a potea opri jafulu, si periculu supremu, daca ne-amu fi mai opusu.

Cá la o comanda si-au scosu tóte, cerceii, ánelele si nisce linguri de argintu ce le aveau prin busdunare; le-au aruncatu la petiórele aceloru ticalosi, cari s'au aruncatu pe fóle dupa ele; se sugrumau unii pe altii, care de care se apuce mai multe. Amu intrebuintiatu momentulu, amu luat-o in pasi de fuga spre biserica, care nu erá mai departe de 100 de pasi.

Pe cându intrá caravan'a pe pórtá in curtea bi-

tiune. Directiunea despartimentului Nr. VIII se fia invitata a comunica comitetului centrale catalogulu agentiloru denumiti de cátra subcomitetu in comune, precum si a notifica, daca este lipsa de exemplarie din regulamentul asociatiunii pentru agenturile comunali.

153 et 158 a. d. Procesu verbale alu comitetului dela despart. Nr. I din Brasiovu luat in siedinti'a sa din 30 Maiu si raportulu speciale alu dlui directoru Joanu Petricu inaintatu incóce in caus'a monumentului A. Muresianu, cu scopu de a se cunosce situatiunea locului unde ar fi se se ridice acela. Se decide cá:

— Dupace din coprinsulu acelu raportu resulta, cá la loculu unde pausédia remasitiile pamentesci ale lui Andreiu Muresianu ar fi preste putintia a pune unu altu monumentu fara intielegere prealabila cu famili'a repausatului si fara luarea in consideratiune a mai multoru impregiurari locali coprinse in informatiunea acésta, comisiunea insarcinata cu acésta afacere, se fia invitata a o lua in discussiune noua si a veni cu unu raportu cátu se póte mai precisu, spre a nu se mai amaná deslegarea ei.

Banii din colect'a vechia incassati dela dn. Diamandi Manole in 12 galbini imperat., 2 lire otomane si 2 napoleond'ori, transmisi prin dn. directoru Joanu Petricu s'au datu la cass'a asociatiunii spre pastrare.

Ad 154 pres. 16 Juniu a. c. Dn. avocatulu Gabrielu Manu dela Desiu invita pe comitetu, cá se revina la cererea de patru ori repetita a dlui v. protopopu Joanu P. Popu dela Iclodulu-mare, de a cassa stipendiulu Galianu votatu studentelui Cicio Popu si a se tracta fundatiunea Galiana cá proprietate numai a doue familii. Se decide:

— Comitetulu nu se abate dela decisiunile sale anteriori, care au resultatulu din aplicarea exacta a testamentului.

(Ni se spune cá acésta ar fi una din afacerile cele mai neplacute ale comitetului, din cauza cá consangeni dau testamentulu Galianu interpretatiune cu totulu opusa celei date de cátra comitetu).

Ad Nr. 159 pres. 24 Juniu a. c. Procesulu verbale luat in siedinti'a subcomitetului dela despartiam. Nr. IV din S. Sebesiu, tinuta in 1 Juniu a. c. deschisa prin unu discursu dorerosu alu dlui dir. Piso, din caus'a lipsei de zelu ce se arata la unii membrii.

Dintre cele optu concluse luate in acea siedintia, relative la incassarea cu diligentia a restantiiloru, la denumirea de agenti in comune, la denumirea unui notariu alu despart., alegerea de 2 membrii noi, grij'a pentru espositiune, colecte pentru monumentulu lui A. Muresianu, incassarea colectei de v. a. fl. 438 impreuna cu interesele pe 2 1/2 dela dn. pretoru, in sensulu conclusului luat in adunarea generala dela Sasciori, tinuta in 1 Augustu a. 1878 in care s'au adoptatu statutele societatiei numite „Andreana“ cu scopu de a se ajutara elevi romani de diverse professiuni (meserii).

— Atátu mesurile luate de cátra comitetu pentru ajungerea frumóselor scopuri ventilate in siedinti'a sa, cátu si list'a membriloru de agenturi

sericee, audu de cátra piatia unu tîpetu, unu strigatu de femeia, pe care nu'lu voiu uitá nici odata: „Nu me lasati! daca credeti intr'unu Ddieu“.

Me uitu intr'acolu, vediu trei femei tînendu copii mici in bratie, alti copii tîrîndu'i de mâna, unii se apucaseru de rochi'a mamei, fugiau in fuga selbateca, sbierându cá din gur'a sierpelui.

Vre-o doui lancheri dupa ele.

In acelu momentu se ivesce Siulutiu betrânulu in feréstr'a coridorului, si striga: „Aici! aici! deschideti usi'a! iute!“

Nu erau acei nefericiti mai departe de 10 pasi dela pórtá. Puçinu terenu de alta-data; dar vai! prea multu pentru o mama, care de spaima de sarcina si de ostenéla abia resufá. Pórt'a se deschise. Inca unu pasiu.

— „Se nu dai mei! trasnéscá-te unulu Ddieu“, racni betrânulu Siulutiu.

Acestu strigatu opri lancea, si bietelesu femei, cadiura mai multu, decâtu pasira preste pragulu pórtéi, care se incuia indata.

Amu intratu la preotulu Tobias; tóte odaile si bisericea erau pline de refugiatu.

Voru fi trecutu dóue óre cátu statureramu acolo, cându s'a respánditu sgomotulu, cá o noua armata magiara se apropie de orasiu.

Noi cu parintii nostrii numai decâtu porniramu cátra Câmpani; tat'a si mam'a s'au pusu pe unu caru cu boi alu unii Câmpanariu, pe care 'lu intalniramu pe drumu; ér noi trei frati pe josu.

Cea de ánteiu nópte amu petrecutu-o la tieranulu care ne-a dusu parintii. Nu mâncaseramu si nu dormiseramu de dóue dile nimicu. Eramu storsi trupesece si sufletesce.

(Va urmá.)

organizate in 29 comune se iau spre sciintia cu aprobare.

In cátu pentru alegerea de alti membrii in subcomitetu, in loculu unuia care a renuntiatu inca din 1880 si alu altuia, carele fara a fi renuntiatu, nu merge la siedintia, acésta alegere cade cu totulu in competentia adunarei generale a despartimentului, care estimpu se va tinea la 31 Iuliu in comun'a Lancremu, dupace in comun'a Pianulu superioru astadata nu se póte tîné.

In cátu pentru planulu discutatu la p. VI alu procesulu verbale, si proiectulu de statute pentru infiintarea unei reuniuni sub numire de Andrean'a in folosulu invetiaceiloru de professiuni, cum si relative la incassarea colectei de v. a. fl. 438, se astépta informatiune exacta despre resultatulu definitivu.

160 pres. 24 Juniu. Directiunea despartimentului Nr. II din Fagarasiu (dir. dn. vicariu Alex. Micu, actuariu Negrea) transmite colect'a de v. a. fl. 53 cr. 20 facuta pentru fondulu monumentului Andreiu Muresianu in urmarea cerculariului emanatu dela comitetulu centrale sub Nr. 377 1880 si cere a se publica nu numai in „Transilvani'a“, ci si in vreunu altu diariu, care ese mai de multeori.

Acésta colecta de 53 fl 20 cr. trece asemenea la cass'a asociatiunii pe langa observarea formeloru usitate, éra list'a s'a datu la redactiune spre publicare.

Ad Nr. 164. Dn. dr. A. P. Alessi profesoru gimnas. la Nasaudu trimite v. a. fl. 20 cá taxa de membru pentru sine 15 fl. pentru dn. Porcius 5 fl.; anuntia pe dn. Porcius de membru alu sectiunii sciintieloru naturali, éra din partea sa face cunoscutu, cá pentru adunarea generala din Sibiu are unu tractatu literariu titlatu Wilhelm Tell dupa Schiller, despre care a insciintiatu si pe dn. v. presedente alu sectiunii dr. D. P. Barcianu.

— Sum'a de v. a. fl. 20 s'a transpusu la cassa; celelalte comunicari se iau spre placuta sciintia. Tractatulu literariu se'lu transmita la presidiu celu puçinu cu 3 dile inainte de 27 Augustu. Domnului Porcius se i se dea diplom'a de membru ordinariu.

Ad Nr. 142. Tribunalulu reg. dela Tasnad arata sub Nr. 1437 1881 (Catastr.), cá pe temelulu decisiunii luate inca din 19 Ianuariu 1878 Nr. 3355 pretensiunea legataria de v. a. fl. 500 cuvenita asociatiunii transilvane, s'au asecuratu pe competentia de hereditate a femeii lui Joanu Koncz.

— A se tîné in evidentiá atátu acésta pretensiune, cátu si daca mai sunt, altele de natur'a acesteia, a caroru realizare se amana de comunu prin prelungitele pertractari hereditarie, pe ani inainte.

Ad Nros 169. 170. 175. 176. 184. Se comunica testimoniile scolastice de frequentare si clasificare a le stipendiatiloru:

Emiliu Viciu stud. in Cl. VII gimn. la Blasiu, totu cu eminentie.

Nicolae Vecerdeá clas. VI gimn. Sibiu, din tóte studiele eminentu.

Aureliu Popescu, in Cl. VII reala dela Deva, 3 calculi emin. 5 buni.

Alexandru Buteanu Cl. VII in gimn. dela Nasoudu, 4 emin., 7 fórté bine.

Alexandru Balasiu, Cl. VII reala din Deva, 11 emin. si 2 bune.

— Se iau spre sciintia. Se se céra testimoniile si dela ceilalti stipendiate sub pedépsa de a perde burs'a in casu de a nu le presenta.

Comentarea legii comunale ungueresci 1871.

La interpretarea legii comunale.

Sine ira et studio.

Dintre §§-ii art. de lege XVIII 1871 este de esemplu §. 3 in mare parte desfiintiatu, derogatu, incátu in coprinsulu lui testualu astadi nu mai are valórea primitiva.

Acestu §. stabilescu in modu hotaritu autoritatile de apelatiune in afacerile administrative si ficédia municipiulu de gradulu primu, pre gubernu de alu doilea gradu, fara admiterea unei esceptiuni.

In diu'a de astadi §. de façia nu mai are valórea data lui de legislatorulu, dupa cum se vede din articuli de lege VI 1876, XV 1876, prin care consiliulu de administratiune publica se institue de primulu gradu de apelatiune in anumite afaceri de administratiune publica. Articuli XX 1877 si XXXI 1879 precum si ordinatiunea ministrului de

interne din 5 Juniu 1879 Nr. 26,243 coprindu dispozițiuni, cari deroga poterei §-lui acestuia.

Acestu §. si mai multi altii de natur'a acésta, nu se potu esplicá asia precum sunt in textu, fára de a se areta desfiintierea lor prin legile posteriore aduse de legislativ'a tieri, prin cari se desfiintia in parte acestu §., precum si multi alti §§-i dupa regul'a: „lex posterior derogat priori“, fára de a se face acésta declaratiune espresu din partea legislatorului.

In legea comunala se cuprindu si dispozițiuni transitóre, cari au mijlocitu numai trecerea lezei din starea cea veche de dreptu in domnia lezei cei noue, cari asia dara in poterea caracterului lor provisoriu 'si-au perdutu valoarea si nu mai trebuie explicate, dupa regul'a „cessante ratiune legis, cessat lex ipsa“.

V. Dupa concursulu scrisu §§-ii lezei comunale intunecati, dubii ori manci, si obscuri au de a se descurca, lumina, interpreta, cá poporulu cu mintea lui naturala se'i p'ricépa si cuprinda fára greutate. Interpretatiunea va avea se urmédie dupa regulele generali, prescise pentru asfelu de activitate.

Dupa concursu explicarea lezei comunale este identica si cu interpretarea lezei comunale, care nu se póte scobori asia de josu, cá se se ocupe cu interpretatiunea §§-loru clari si respicati pentru totu omulu cu mintea sanetósa.

VI. Explicarile §§-loru in sensulu strinsu luat nu indreptatescu pre interpretatoru a aduna legi referitóre la comuna, cari fácia cu marimea operatului stabilitu de concursu s'ar face in dauna interpretarii lezei. Condițiunea principala e in concursu, explicarea §§-loru celoru nerespicati, dubii, obscuri si aretarea legaturei firesci între acele parti ale lezei comunale, cari nu potu fi intielese una fára de alta.

Dela acésta condițiune nu se póte abate interpretetele.

Colectiunea tuturor legiloru, ce se referescu la comune intru adeveru cá este de lipsa si va trebui se se faca intr'unu timpu mai tardiu, dar de astadata concursulu nu o cere.

VII. Cari §-i ai lezei comunale au lipsa de explicare, se vede numai decátu la prim'a cetire. Noi vomu areta aici numai unii dintr'ensii de mai mare insemnatate. De exemplu §. 35 alinea 4 si 5 cum are de a se socoti darea muierii si a pruncilor minoreni, daca conjugele se cuprinde între acele persóne privilegiate, a caroru dare se computa indoitu; §. 37 aline'a din urma in privinti'a alegerei suplentiloru, unde alegerea se face in massa pána la a patr'a parte din numerulu reprezentantiloru de alesu.

Daca acésta a patr'a parte n'ajunge, cum e de a se procede in acestu casu? §. 48. Cum are de a se face alegerea reprezentantiloru cu majoritatea absoluta a celoru ce au votatu? Legea nu cuprinde nici o dispozițiune in acésta privintia, incátu interpretele trebuie se suplinésca acésta lacuna interpretandu vointi'a legislatorului dupa regulele generale de interpretare chiaru si cu ajutoriulu analogiei; §. 87 despre explicarea terminulu „deplina desdaunare“; §. 103 despre aducerea concluseru privitóre la alterarea averei funduale a comunei etc. etc.)

1) La interpretarea séu explicarea §. 60 alu art. de lege XVIII. 1871 interpretele vá trebui se se impedece in traducerea oficiale romana, cá-ce in acestu §. dupa convingerea nóstra se afla unu cuventu, care in form'a lui altereada ratiunea dispozițiuniloru positive referitóre la substratulu acestui paragrafu. Cutediámu a emite parerea, cá in acestu §. in síru 3 in textulu romanescu oficialu se afla o eróre de tipariu si anume terminulu „consilieriu“ se afla in singulariu in locu de pluralu „consilierii“ si in form'a acésta nu corespunde cu vointi'a, cu ratiunea lezei. Spre a potea cu efectu argumenta acésta cercustare, trebuie se constatamú mai ántaiu, cá noi avemú inaintea ochiloru traducerea oficiale a lezei, prin care textulu lezei este datu de legelatoru intr'o forma, carei elu insusi i-atribue crediementu publicu. Asupra acestui textu nu se potu folosi cu efectu de lege preceptele critice mai inalte, cáce legea in totalitatea si partile ei, e genuina si autentica.

In casulu de fácia nu se póte inse eschide critic'a inferióra, care are de scopu indreptarea, rectificarea si stabilirea textulu singuraticiloru paragrafi in cari s'au potutu stracura erori de scrisu ori de tipariu; ori cá cu ocasiunea redactiunei lezei s'au potutu folosi alte cuvinte din partea celoru insarcinati cu edarea lezei, differitóre de acelea cuvente, pre care a voitu legislatorulu ale folosi, comitienduse prin acésta asia numite erori de redactiune, între care se pote subsuma si erórea acésta.

In ambele acestea casuri trebuie se fia admissa critic'a; va se dica trebuie se fie permisu, cá resultatulu descoperitu prin critic'a inferióra se fie privitu cá parte indregitóre a lezei. Compara Savigny: „Der gedruckte

In modulu acesta indicatu de noi procedendu interpretulu lezei comunale va potea fi odihnitu, cá elu a satisfacutu conclusulu „Asociatiunei trans.“, a carei reprezentantia a buna sama in curendu va pronuncia sententi'a sa definitiva, dupa esact'a censurare a operateloru incurse de barbati esperti, juristi; cá-ci numai acestia sunt in stare de a judecá despre atari lucrari.

Cu acésta ocasiune cutediámu a atrage atentiunea „Asociatiunei trans.“ asupra impregiurarei, cá zace in interesulu poporului de a se culege legile cari se referu la comune, precum si ordinatiunile ce se afla in vigóre; si a se tipari intr'unu compendiú, cá primariile pre langa comentariulu lezei comunale, ce se afle in intréga stapanire a dispozițiuniloru, se se refera la sfer'a de activitate a comunei: unu lucru, ce nu va cauza mari greutati, anume la culegerea legiloru, cá-ci acele se afla in traducere oficiala, si numai ordinatiunile, ce esu numai in limb'a statului, ar trebui traduse.

Cá pretiosu materialu in acésta privintia potu servi opurile edate de „Béla Grünwald“, si in deosebi opulu edatu si tiparitu in Blasiu de Popu; mai departe opurile: „A községi közigazgatás kézikönyve“ de Dobózi István. „Pénzügyi törvények és szabályok kézikönyve“ de Szilágyi

Text ist nur der Buchstabe des Buchstabes; darf man den unrichtigen Ausdruck durch ausdehnende oder einschränkende Auslegung berichtigen, so darf man diess umsomehr in Ansehung des blossen Textes.“ Asemenea: Puchta, Wächter, Winiwarter, Hufeland, Unger etc.

Pre langa dovedirea acestei indreptari de a ne apropiá de criticarea §-lui 60 argumentamú cu legea de fácia si tienemu assertiunea nóstra de motivata.

In virtutea §-lui 64 in comune mici se alegu prin publiculu alegatoriu, cá membrii ai primariei, celu puçinu 2 consiliari; éra in comune mari celu puçinu 3 consiliari pre periodu de 3 ani. — §. 69 si 70. — Pentru consiliarii comunali legea nu cere deosebita calificatiune, ci per analogiam §. 42 si 73 acesti functionari publici comunali pre langa posesiunea dreptului activu de alegere in comuna, de care se bucura in cadrulu lezei comunale si membrii minoreni, voru trebui se fia majoreni, spre a potea fi alesi in reprezentantia si in primari'a comunale.

Este vointi'a legislatorului chiaru esprimita, cá restauratiunea primariei se urmeze dupa alegerea corpului reprezentativu comunalu — in urm'a candidatiunei exercitate de reprezentanti'a comunale.

Asia dara se póte usioru, cá cei trei 3 consiliari cari intrunescu calificatiunea legale, se se aléga in urm'a candidatiunei din publiculu alegatoriu si nu din membrii reprezentanti comunali.

Déca sustienemu terminulu de „consiliarii“ din §. 60 in singulariu, intrebamú, care din acesti consiliari are votu in adunarea generala a corpului reprezentativu, si cari doi nominatim nu au votu decisivu?!

Legea nu ne spune si nici nu ne póte spune acésta, cáci o atare restrictiune este contra principiiloru si ratiunei acelei lezei, si noi sub atari imprejurari o tienemu de imposibila, cu atátu mai vertosu, cá dispozițiunile lezei comunale referitóre sunt liberali si nu admittu in casulu sulevatu restrictiunea amintita. Consiliarii comunali, potemu dice sfatuitorii comunei, functionarii comunei, carii representa asia dicundu intieptiunea practica in primaria, se fia ei óre asia de degradati, in cátu ei in adunarea generala a reprezentantiei comunale se nu'si póta sanctiona independenti'a convictiunei loru cu punerea in cumpena a votului loru decisivu, pre candu colegii loru, casariu, esactoru (dasdariu, comarnicii) si tutorulu orfanale, se bucura de acesta dreptu constitutionale?

Nu ar insemna acésta o nedreptate, ce ar produce mare amaratiune între membrii primariei comunale. O atare nedreptate nu se póte imputa legislatorului, cu atátu mai putienú, cu cátu si analogele dispozițiuni ale §. 47 din art. de lege XLII 1870 nu cuprindu atare restringere. Ne intaresce in acésta supozițiune si acea impregurare, cá nici-una din traducerile lezei comunale in limb'a germana nu cuprinde acésta marginare de dreptu a consiliariiloru comunali, precum se vede din traducerea oficiale estradata prin „Moriz Rath“ in anulu 1870 pagina 45 und §. 60 incepe asia:

„In den Generalversammlungen haben von den Mitgliedern der Obrigkeit nur der Bürgermeister, der Richter, Notär, der Polizeihauptmann, die Ráthe u. s. w. . . . . das Stimmrecht . . . . .“ E verosimilu, cá exemplariulu originalulu ce a statu inaintea traductorului germanu cuprinde terminulu acesta in numerulu pluralu, cáci cum am disu, tote traducerile germane repesanta cuventulu acesta in numerulu inmultitu.

Din acestea consideratiuni relevanti pre langa tóta lealitatea nóstra deosebita fácia de autoritatea legiloru positive, am trebuitu a veni la acea convingere scósa din conexulu lezei de fácia cu dispozițiunile ei speciale amintite, ca cuventulu, „consiliarii“ din paragrafulu 60 cu voi'a legelatorului nu s'a potutu folosi in numeru singularu, cu acelu intielesu, cá din consiliarii comunali numai unulu se aiba in adunarile generali votu decisivu, si de aceea explicarea §. 60 din textulu editiunei oficiale romanesci nu se póte face cu preteritiunea acestei impregurari relevanti. In urmarirea acestoru desvoltari relevanti indrasnimu a repeti, cá functionarii primariei specificati in partea prima a §. 60 cu toti cosilieri primariei dinpreuna au in adunarile generali votu decisivu, pre basea calificatiunei loru oficiali si ca atari forméza unu elementu constitutivu deosebitu alu corporatiunei representative comunale.

Gyula. „A. Községibiroi hivatal“. „A községi elöljáróság hatásköre és teendői a büntető ügyek körül“, ambe de Kassay Adolf, de capetatu in Buda-Pest'a la Bartalits Imre, editura de carti.2)

Cu ajutoriulu acestoru mijlóce se póte compune pentru poporulu romanu, si in specialu pentru primariile comunele unu compendiú de legi, ce aparținú la competentia primariei comunale.

De astadata incheiemu cu observarile nóstre generale, tinenú-ne de datorintia, a tractá singuraticile institutiuni ale lezei comunale, ce interesédia pre poporulu romanu in modu sistematicu, cá prin acésta se contribuimú si noi cu aceste monografii la luminarea poporului nostru pre acestu terenu.

In prim'a linia vomu tractá despre institutiunea administrarei averei comunale si responsabilitatea corpului reprezentativu si a primariei comunale, cá-ci acésta cestiune dupa noi este cea mai importanta.

Cu acésta ocasiune vomu trebui se desvoltamú definitiunea notiunei „comunei“, si vomu aretá diferenti'a ce esista, între comuna cá unu subjectu idealu si actualii ei reprezentanti.

Dixi.

De pe tiermulu Oltului, in 26 Aprile 1881.

Transilvani'a.

— Sibiiu. (Sciri locali si provinciali.) Acésta cetate este dedata din dile vechi cá se fia cercetata desu de cátra persóne ilustre; ea fusese in mai multe període istorice ale Transilvaniei capital'a acestei tieri. Dilele acestea inalt. sa ces. junele Archiduce Eugenu dupa amicabil'a visita ce facuse Maiest. Sale regelui Romaniei la Sinai'a, la intorcerea sa pe la Brasiovu, veni si in Sibiiu, unde petrecú in 2 Aug. pána sér'a. Dumineca va sosi aici inaltia sa ces. Archiducele Wilhelm cu scopu de a face inspectiunea regimentului de artileria.

De altumentrea in vér'a acésta se vedu aici numeróse persóne straine, de tínuta cátu marétia cátu eleganta. Se pare cá in fine voru incepe se descopere si europenii pe chart'a Europei o tíera numita Transilvani'a, alu carui nume si ale carei urme istorice se perdusera cu totul dupa pacea dela Carlovitiu.

Totu dilele acestea ne facú mare placere, cá avuramú între noi doue dile pe venerabilele presedente alu Asociatiunei transilvane domnulu canonicu prepositu Timoteu Cipariu, insocitu de eruditulu si laboriosulu seu colegu domnulu canonicu Ioanu M. Moldovanu. In urmarea informatiuniloru luate de aci despre totu ce se prepara pentru demn'a primire a asociatiunei pe 15/27 Augustu si urmatóriele dile, domnulu prepositu ne facú se speramú pe siguru, cá asta-data va fi in stare de a ocupa in acelea dile frumoše scaunulu presidiale.

Adunarile nóstre au se ésa cu rezultate atátu mai frumoše, cu cátu are se ne inpintene si o nobil'a rivalitate cu compatriotii nostrii. Magiarii incai tínu mai in tóta lun'a cáte o adunare numerósa si pompósa, candu sub unu titlu candu sub altulu. Sasii au estimpu la S. Reginu éra si trei adunari dintr'odata din 22 pána in 26 Augustu. Acolo sunt convocate: reuniunea (mai multu istorica) pentru cunoscinti'a patriei = Verein für siebenbürgische Landeskunde, care ar trebui se ne interesedié si pe noi; reuniunea ce se dice a lui Gustav-Adolf regelui Svediei de odinióra, de caracteru religiosu si confessionale, reuniune latita fórté tare între toti protestantii, cu fonduri colossale, din care se ajuta neincetatu bisericele protestantiloru, apoi reuniunea de nou infintiatá, ce se numesce a Carpatiloru, alu carei scopu este a caletori prin muntii Transilvaniei, ai studia, a descoperi misterii si tesaurii loru.

Espositiunea.

Se tráiesca Devenií nostrii! Urmatorulu apelu emisu de cátra comitetulu espositiunei dela Deva,

2) Totu dela Kassay Adolf au mai aparutu si se afla de vendiare in Budapesta la Bartalits Imre inca urmatorele opuri, ce privescu pre primariile comunale: „A mezeirendőri törvény a mai érvényében az ide vonatkozó törvények és ministeri rendeletekkel illetva . . . községi előjárók és földbirtokosok számára.“

„A községi birói hivatal vagyis: A községi bírák hatásköre és teendői törvénykezési és közigazgatási tekintetben.“

elu reproducem cu mare placere dupa unu esemplariu autografatu. Red.

Apelu.

Nr. 4—1881 subcom. de esp. Inteligenti'a romana din Sibiu si giuru prin apelulu seu dela 5 Iuliu a. c. face cunoscutu, ca a luat u initiatiu'a spre a face o espositiune nationala romana, pentru concurgerea cu manufacturi industriali, economice si agricole si de tote speciele de lucrari, cu care se ocupa poporul romanu; spre incuragiarea industriei si a artiloru, alegendu spre conducerea acestei espositiuni unu comitetu centralu in Sibiu si defigendu terminulu tienerei espositiunei in Sibiu pe diu'a de Santa-Mari'a 15/27 Augustu 1881.

In urm'a apelului datu de amintitulu comitetu, mai multi inteligenti romani din Dev'a, constituindu-se intr'o conferintia privata, totu spre acelu scopu, au instituitu unu subcomitetu cu resiedinti'a in Dev'a si cu menitiunea de a promová interesele puse in vedere prin mai susu memoratulu apelu.

Deci sub-comitetulu acestui cercu, in raportu cu comitetulu centralu de espositiune din Sibiu, vine a rogá pe on. publicu romanescu, de pe teritoriulu acestui comitatu, ca in vederea marelui scopu culturalu ce tinde totu deaun'a a se manifestá prin espositiuni, cunoscendu insemnatatea ce concurenti'a publica dela espositiuni face a se ameliorá tota starea civila, culturala si economica a unui poporu si desvólta spiritulu economiei nationale in nobila emulatiune: subsemnatulu subcomitetu crede a implini datori'a sa cea mai santa, ca si pe bas'a pregatiriloru de mai nainte si in intiesulu apelului facutu pentru obiectele si materiile de espusu, se indemne cu tota sollicitudinea a revocá in memori'a doritoriloru esponenti, ca terminulu de espositiune fiindu apropiatu, se grabesca cu tramiterea loru la destinatiunea sa.

Se face cunoscutu on. publicu romanescu, ca obiectele esponende se potu tramite particulariu si la adres'a: Comitetul centralu de espositiune din Sibiu, dar' pentru inlesnirea transportului, subcomitetulu subscrisu, cu placere se insarcineza a veni in ajutoriulu publicului, tramitendu cumulativu tote obiectele menite pentru espositiune la destinatiunea loru; in casulu din urma, binevoitorii esponenti voru adresá obiectele esponende O. Dnu Joanu Papiu protopresbiteru in Dev'a, presedintele acestui subcomitetu; avendu in vedere avisulu comitetului centralu de espositiune de datulu 9/21 Iuliu a. c. si anumitu: pe langa o consemnare, care se contiena numele, connumele si locuinti'a esponentului, valórea obiectului si in fine dispositiuni asupra obiectului, adeca: deca se daruiesce, deca se se venda, deca se se retramita.

In fine spesele transportului obiectelor esponende pentru espositiune si de acolo indereptu, se punu in contulu esponentului.

Din siedinti'a subcomitetului espositiunei romane din Sibiu, tienuta in Dev'a la 28 Jul. 1881.

Joanu Papiu, F. H. Longinu,
presiedinte. secretariu.

Nr. 138 E. R.

Espositiunea romana din Sibiu.

Avisu.

La espres'a dorintia a mai multoru esponenti, se prolongesce terminulu insinuarei obiectelor pentru espositiune pana la 3/15 Augustu a. c.

Totu-odata se aduce la cunoscinti'a publica, ca pentru espunerea vitelor este destinata diu'a de Vineri 21 Augustu (2 Septembrie n.) era pentru a pomeloru Sambata 22 Augustu (3 Septembrie st. n.)

In fine fiindu avisati numai la poterile nostre, ne luamu voia a mai repeti rugarea, ca cei ce potu si voru, se binevoiesca a contribui, respective a colectá pentru fondulu de premiare, ca se fimu in positiune a distribui catu de multe premii.

Sibiu, 17/29 Iuliu 1881.

P. Cosma m. p., Eugenu Brote m. p.,
pres. secr.

Din Ungari'a.

Budapest'a. In ministeriele de finantie ale staturiloru se inchieia de regula si la cate 6 luni asia numitu bilantiu crudu, ca se se vedea in cifre generale veniturile si spesele statului, se mai trage si cate o paralela cu aceleasi luni din anii precedenti. Acesta se intempla si in Ungari'a. Asta-data diarele oficiose lauda pe ministrulu c. Szapáry, ca in Sem. I din a. c. deficitu este mai puçinu decâtu

fuse in aceleasi luni din 1880, ca-ci adeca acum ar fi cu 1 mil. si 38 mii fl. mai micu. Ce bucuria desierta! Despre unu budgetu poti judeca dreptu numai la inchiarea periodului intregu, pentru care s'a votatu acela. In ori-ce economia publica sau privata multime de venituri si de spese nu se facu in toti anii in aceeasi di si nici in aceeasi luna, ci ele variédia forte. Si apoi ce lucru mare este o economia de 1 milionu si ce in comparatiune cu unu deficitu de 26.528,000 florini din semestrulu 1 a. tr.

Ministeriulu a tinutu in dilele trecute mai multe siedintie, in care s'au discutatú câteva proiecte de legi, ce au se ajunga pe mesele dietei din nou compuse. Dupa aceea ministriulu presiedente Tisza pleca la Vien'a, unde se spune, ca pre langa o audientia ce avuse la Mai. Sa, tinu o conferentia lunga cu celalatu ministru presiedente comite Taaffe, anume si in caus'a notelor de banca stampate de catra clubulu nationale alu cechiloru cu „Plati deset Zltych“. Ce se va mai alege inca si din acesta diferentia dualistica, nu sciu deocamdata nici chiaru ministrii. Intr'aceea noi intrebaramu, de ex. aici la posta, daca primesce notele cechisate si ni se respunse cu: Da, se primescu.

Dela Vien'a dn. Tisza pleca si la Ostende ca si in alti ani, spre a luá in trei septemani bai de mare, care'i facu bine.

Multimea de banditi dau érasu forte multu de lucru nu numai administratiunei politice, ci si trupelor de linia. Nici o parte a comitatului Aradu locuitu de preste 300 mii suflete, nu este sigura de hotiile cele mai periculose; era in dilele din urma teroarea se intinse si in comitatele invecinate Biharú, Temesiu, Carasiu. Prefectulu fu nevoitu a cere inmultirea garnisonelor militare, pentru-ca se fia ostasime de ajunsu la persecutarea banditoru, caroru nu le pasa nici de legea stataria, si respundu preste totu cu glontiu la glontiu pretutudeni, si multi se dau numai daca sunt impuscati. S'ar fi crediutu, ca dupa secerisii se voru mai inpuçina talcharii (szegény legények, betyárok, rablok); se intempla inse tocma din contra.

Ce satira a vietiei! Pre candu curutii nu incetédia a insulta armat'a imperiale si mai virtosu pe corpulu intregu alu oficiariloru in terminii cei mai brutali si scárnavi, in diarele loru si in vreo diece processe de pressa cate le avura pana acum redactorii si colaboratorii acelora in B.-Pesta, in Clusiu, in Cassovi'a si Presburg, unde 'si batura jocu chiaru si de archiducele principe alu corónei si totusi fusera acquitati, pe atunci organele administrative si chiaru locuitorii cu averi se vedu adusi de banditi in umilitórea positiune de a merge cu caciu'a in mana la comandantii militari si a'i roga se le vina in ajutoriu si spre aparare, ca-ci necum drumurile, dara nici stradele comunelor nu mai sunt sigure de banditii bine armati.

Bibliografia.

— Legea comunala sau articlii de lege VIII. 1871 si V 1876, esplicata de Josifu Popu, jude regescu cercualu si membru alu asociatiunei tran-

silvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. Brasiovu. Tipariulu si editur'a lui Römer et Kamner. 1881. Formatu 8-vu mare 8 1/2 cóle.

Se afla de vendiare la editori si se póte trage sau de a dreptulu, sau prin ori-care libraria.

Adeca on. dnu Josifu Popu a surprinsu pe publicu tocma cu unu comentariu precum are se fia celu pusu la concursu de catra adunarea generala de Turd'a!

Preturiile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

5 Augustu st. n. in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru fl. 7.20—8.—
Gráu, amestecatu	1 „ „ 6.——6.80
Secara	1 „ „ 4.40—4.80
Papusiuiu	1 „ „ 4.——4.40
Ordiu	1 „ „ —.—
Ovesu	1 „ „ 2.60—3.—
Cartofi	1 „ „ 1.60—2.—
Mazare	1 „ „ 8.50—10.—
Linte	1 „ „ 10.—12.—
Fasole	1 „ „ 4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram. „ 35.—36.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „ 35.—36.—
Carne de vita	1 „ „ 46—48
Oua 10 de	—15

Nr. 2701—1881 pret.

(30) 3—3

Concursu.

Spre ocuparea postului de notariu cercuale venitu vacantu in notariatul Cártisioerei, la care concurgu comunele Oprea-Cártisioera, Streza-Cártisioera, Arpasiulu superioere si Scoreiu, dotatu cu plata annuala de 400 fl. v. a. se escrie prin acesta concursu, si se provóca toti aceia cari dorescu a dobandi acestu postu, ca se-si inaintiede suplicele cuvenitu instruate si proviedute cu documentulu de cualificatiune pretinsu in §. 74 din articulu de lege XVIII ex 1871 la subscrisulu, nesmintu pana la **20 Augustu a. c.** sér'a la 6 óre, de órece suplicele mai tardiu sosite nu se voru luá in considerare.

Arpasiulu inferioere in 23 Iuliu 1881.

Alesandru Belle,
pret. subst.

Neoplant'a.
1875.
Medalie de argint.

Seghedinu.
1876.
Medalie pentru merite.

CLOPOTE

DE TOTA MARIMEA

pe langa ficsarea prealabila a sune-teloru loru.

Cu deosebire recomanda clopotele gaurite, inventate de densulu, alu caroru sunetu este mai josu decâtu alu celor de constructiunea vechia si care, fiindu de 100 puncti, sunt asemenea celor de 140 puncti de constructiunea vechia.

Se afla totudeauna in depositu clopote, dela marimea cea mai mica pana la 50 chilogr., precum si de proasce portative si de mana.

Se recomanda pentru comande catu de multe

Antonie Novotny
in Timisioera.

(7) 11—12

Bilantiulu semestralu

alu Institutului de creditu si de economii „Albin'a“

cu 30 Iuniu 1881.

Active		Passive	
Cassa in numerariu	fl. 47,847.09	Capitalu socialu, actiuni a fl. 100 — anume:	
Moneta	fl. 10,771.68	1000 actiuni	fl. 100,000.—
Portfoiulu		2000 actiuni cá fondu	
schimburi de banca fl. 605,651.51		de garantia alu scri-	
schimburi si obliga-		suriloru fonciari	fl. 200,000.— fl. 300,000.—
tiuni dela reuniuni		Fondulu de reserva alu actionariloru	fl. 26,253.64
de creditu	fl. 28,581.73 fl. 634,233.24	Depuneri pentru fructificare	fl. 818,263.84
Inprumuturi pe hipotece	fl. 303,185.46	Scriuri fonciari in circulatiune	fl. 265.600.—
Credite fixe	fl. 69,025.22	Fondurile de garantia ale reuniuniloru	
Inprumuturi pe efecte	fl. 6,047.—	de creditu	fl. 17,117.20
Efecte publice	fl. 3,778.75	Interesele fond. de gar. ale reuniuni-	
Realitati	fl. 62,611.41	loru de creditu	fl. 2,035.09
Fondulu de garanti'a alu scri-suriloru		Fondurile de reserva ale reuniuniloru	
fonciari	fl. 200,470.36	de creditu	fl. 231.84
Efectele fondului de pensiuni	fl. 2,060.—	Fondulu de garantia alu inprumuteloru	
Mobiliariulu	fl. 2,228.74	hipotecari si interese	fl. 673.24
Debitori	fl. 142,616.59	Dividende neridicate	fl. 21,883.—
	fl. 1.484,875.54	Fondulu de pensiuni alu functionariloru	
		institutului	fl. 2,086.08
		Creditori	fl. 30,731.61
			fl. 1.484,875.54

Sibiu, 30 Iuniu 1881.

Directiunea Institutului de creditu si economii „Albin'a“:

Joanu Hannia m. p.,
Membru de directiune.

Visarionu Romanu m. p.,
Directoru esecutivu.

Romulu Petricu m. p.,
Comptabilu.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.